

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๖๘

เรื่องพิจารณาที่ ๑๘/๒๕๖๗

วันที่ ๑๕ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๘

ระหว่าง { ศาลอุทธรณ์ภาค ๒

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง

ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ ส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายธีรพล อร่ามเกียรติศิริ) ในคดีหมายเลขดำที่ ผบ บ ๑/๒๕๖๔ หมายเลขแดงที่ ผบ บ ๑/๒๕๖๔ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ข้อเท็จจริงตามหนังสือส่งคำโต้แย้งและเอกสารประกอบ สรุปได้ดังนี้

ศาลจังหวัดจันทบุรีมีคำพิพากษาให้นายธีรพล อร่ามเกียรติศิริ จำเลย ในคดีหมายเลขดำที่ ผบ ๕๕๒/๒๕๖๐ คดีหมายเลขแดงที่ ผบ ๒๓๔๙/๒๕๖๐ ชำระเงินจำนวน ๑๖,๐๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ ๑๕ ต่อปี ให้แก่นางสาวทันติมา สุขฤทธดำรง โจทก์ หากไม่ชำระหรือชำระ ไม่ครบให้ยึดที่ดินโฉนดเลขที่ ๑๐๔๙๙ เลขที่ ๑๗๕๖๐ และเลขที่ ๒๐๒๓๔ ตำบลปลับปลา อำเภอมือจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี กับที่ดินโฉนดเลขที่ ๖๘๕๘ และเลขที่ ๙๒๔๑ ตำบลวัดใหม่ อำเภอมือจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี พร้อมสิ่งปลูกสร้างบนที่ดินออกขายทอดตลาด จำเลยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ พิพากษาแก้เป็นให้จำเลยชำระเงิน จำนวน ๑๑,๓๙๐,๐๐๐ บาท พร้อมอัตรา ดอกเบี้ยร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ค่าฤชาธรรมเนียมเป็นพับ ซึ่งคดีถึงที่สุดแล้ว

ในชั้นบังคับคดีจำเลยไม่ชำระหนี้ตามคำพิพากษา โจทก์จึงยื่นคำร้องขอยึดที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้าง ชำระต้นขายทอดตลาด โดยนายณัชชพงค์ พิระเดชาพันธ์ ได้เป็นผู้ซื้อทรัพย์สินที่ดินโฉนดเลขที่ ๑๗๕๖๐ พร้อมสิ่งปลูกสร้างจากการขายทอดตลาด เจ้าพนักงานบังคับคดีได้ออกรหัสการพิมพ์ดังกล่าวให้แก่ ผู้ซื้อทรัพย์สิน แต่ปรากฏว่าทรัพย์สินนั้นมีจำเลยซึ่งเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษาและบริวารยังคงอาศัยอยู่ และไม่ยอมออกไปจากอสังหาริมทรัพย์นั้น ผู้ซื้อทรัพย์สินจึงยื่นคำร้องขอให้ศาลออกหมายบังคับคดี ให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาและบริวารออกจากอสังหาริมทรัพย์ที่ซื้อ ศาลมีคำสั่งออกหมายตั้งเจ้าพนักงาน บังคับคดีเป็นคดีหมายเลขแดงที่ ผบ บ ๑/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๖๖ ปิดประกาศขังได้

เมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๖๖ จำเลยยื่นคำร้องขอให้เพิกถอนการขับไล่ ศาลจังหวัดจันทบุรีมีคำสั่งยกคำร้องของจำเลย จำเลยจึงอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ภาค ๒

ระหว่างการพิจารณาคดีของศาลอุทธรณ์ภาค ๒ จำเลยมีคำโต้แย้งว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓๔ เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจผู้ซื้อทรัพย์สินที่ดินจากการขายทอดตลาดขอลงหมายบังคับคดีได้ทันทีโดยไม่ต้องขอลงคำบังคับให้ลูกหนี้ที่อาศัยอยู่นั้นออกจากที่ดินก่อน จำเลยเห็นว่าลูกหนี้ตามคำพิพากษาและบริวารที่อาศัยอยู่ในที่ดินย่อมมีสิทธิที่จะอยู่ได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง ตราบเท่าที่ยังไม่มีคำบังคับจากศาล การที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓๔ ให้อำนาจผู้ซื้อทรัพย์สินขอลงหมายบังคับคดีได้ทันทีจึงเป็นการลิดรอนสิทธิเสรีภาพของลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือบริวารที่อาศัยอยู่ในอสังหาริมทรัพย์นั้นเกินสมควร ขัดกับหลักนิติธรรม ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง

ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ พิจารณาแล้วเห็นว่า จำเลยโต้แย้งว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง ซึ่งบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวศาลจะใช้บังคับแก่คดี และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้ ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ จึงส่งคำโต้แย้งของจำเลยต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๑) มาตรา ๔๑ วรรคสาม และมาตรา ๕๐ จึงมีคำสั่งรับคำร้องนี้ไว้พิจารณา

บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๒๖ การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย

ต่อศาลที่อสังหาริมทรัพย์นั้นตั้งอยู่ในเขตศาลให้ออกคำสั่งบังคับให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือบริวาร ออกไปจากอสังหาริมทรัพย์นั้น ภายในระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควรกำหนด แต่ไม่น้อยกว่าสามสิบวัน ถ้าลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือบริวารไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ให้บังคับตามมาตรา ๒๕๖ ทวิ มาตรา ๒๕๖ ตริ มาตรา ๒๕๖ จัตวา มาตรา ๒๕๖ ฉ มาตรา ๒๕๖ สัตต มาตรา ๒๕๙ มาตรา ๓๐๐ มาตรา ๓๐๑ และมาตรา ๓๐๒ โดยอนุโลม ทั้งนี้ ให้เจ้าพนักงานศาลเป็นผู้ส่งคำสั่ง โดยผู้ซื้อมีหน้าที่จัดการนำส่ง และให้ถือว่าผู้ซื้อเป็นเจ้าของหนี้ตามคำพิพากษาและลูกหนี้ตามคำพิพากษา หรือบริวารที่อยู่อาศัยในอสังหาริมทรัพย์นั้นเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษาตามบทบัญญัติดังกล่าว” บทบัญญัติที่เพิ่มเติมนี้เป็นหลักการใหม่ที่มุ่งคุ้มครองผู้ซื้ออสังหาริมทรัพย์จากการขายทอดตลาด ของเจ้าพนักงานบังคับคดี เพื่อให้การบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลเป็นไปด้วยความรวดเร็ว และเพื่อคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบังคับคดีให้ได้รับสิทธิ และสามารถใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินอันตกอยู่ในการบังคับคดีได้โดยไม่ถูกลูกหนี้ตามคำพิพากษา หรือบริวารขัดขวางหรือโต้แย้งการใช้สิทธิของผู้ซื้อทรัพย์โดยมิชอบ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความแพ่ง มาตรา ๓๓๔ จึงบัญญัติให้สิทธิผู้ซื้ออสังหาริมทรัพย์ ยื่นคำขอให้ศาลบังคับแก่ลูกหนี้ ตามคำพิพากษาหรือบริวารที่ยังอยู่อาศัยในอสังหาริมทรัพย์ที่ผู้ซื้อซื้อจากการขายทอดตลาดตาม คำสั่งศาลได้ทันทีโดยไม่ต้องไปฟ้องเป็นคดีใหม่ บทบัญญัติดังกล่าวจึงเป็นไปตามหลักการเดิมที่ได้ บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐๙ ตริ เพียงแต่ปรับปรุงให้กระบวนการมีความกระชับและรวดเร็วขึ้น จากเดิม ที่ให้สิทธิผู้ซื้อทรัพย์จากการขายทอดตลาดตามคำสั่งศาลยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่อศาลเพื่อขอให้ ออกคำสั่งบังคับให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือบริวารออกไปจากอสังหาริมทรัพย์นั้นภายในระยะเวลา ที่ศาลเห็นสมควร แต่ไม่น้อยกว่าสามสิบวัน เป็นว่าให้สิทธิผู้ซื้อยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่อศาลที่ อสังหาริมทรัพย์ตั้งอยู่ในเขตศาลให้ออกหมายบังคับคดีเพื่อบังคับให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือบริวาร ออกไปจากอสังหาริมทรัพย์ได้ทันที โดยตัดขั้นตอนการออกคำสั่งและนำส่งคำสั่งแก่ลูกหนี้ ตามคำพิพากษาหรือบริวารที่อยู่ในอสังหาริมทรัพย์นั้นออก เพื่อให้การบังคับคดีตามคำพิพากษา หรือคำสั่งศาลมีความรวดเร็ว เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน และให้มีประสิทธิภาพ ในการอำนวยความสะดวกให้แก่คู่กรณีและประชาชนผู้มีอรรถคดี ประการสำคัญคือเพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหามีให้มีการประวิงคดีในเรื่องดังกล่าว ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓๔ จึงเป็นมาตรการหรือกลไกที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมาย การกำหนด ให้ผู้ซื้ออสังหาริมทรัพย์ขอให้ศาลออกหมายบังคับคดีได้ทันที โดยไม่ต้องขอให้ออกคำสั่งบังคับให้ลูกหนี้ ตามคำพิพากษาหรือบริวารออกไปจากอสังหาริมทรัพย์นั้นเสียก่อน จึงเป็นคณะกรรมการกับการบังคับคดี

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๗๒ มาตรา ๒๗๔ และมาตรา ๒๗๖ ที่จะต้องมีการออกคำสั่งบังคับเพื่อให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลเสียก่อน ต่อเมื่อลูกหนี้ตามคำพิพากษามีได้ปฏิบัติตามคำสั่งแล้ว เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาจึงชอบที่จะร้องขอต่อศาลให้มีการบังคับคดีได้ ซึ่งเป็นกระบวนการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลในกรณีปกติ สิทธิของลูกหนี้ตามคำพิพากษาหากมีอยู่อย่างใดก็คงมีอยู่เช่นนั้น ไม่ได้เป็นการลิดรอนสิทธิของลูกหนี้ตามคำพิพากษาในกรณีดังกล่าวแต่อย่างใด ส่วนกรณีที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓๔ กำหนดให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๗๑ มาตรา ๒๗๘ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๕๑ มาตรา ๓๕๒ มาตรา ๓๕๓ วรรคหนึ่ง (๑) และวรรคสอง มาตรา ๓๕๔ มาตรา ๓๖๑ มาตรา ๓๖๒ มาตรา ๓๖๓ และมาตรา ๓๖๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม โดยให้ถือว่าผู้ซื้อทรัพย์สินเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา และลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือบริวารที่อยู่อาศัยในอสังหาริมทรัพย์เป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษตามบทบัญญัตินั้น ก็เป็นวิธีการในการตรากฎหมายโดยทั่วไปเพื่อไม่ต้องมีบทบัญญัติในเรื่องทำนองเดียวกันซ้ำซ้อนกันอีก จึงได้บัญญัติให้นำมาตราอื่นในกฎหมายฉบับเดียวกันมาใช้บังคับเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับหลักการของบทบัญญัติหลักที่ให้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลมดังกล่าว

อีกประการหนึ่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓๔ เป็นกรณีที่ผู้ซื้อได้อสังหาริมทรัพย์มาจากการขายทอดตลาดของเจ้าพนักงานบังคับคดีตามคำสั่งของศาล จึงต่างจากการซื้อขายกันตามปกติทั่วไป เนื่องจากการขายทอดตลาดดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลซึ่งเป็นการใช้อำนาจรัฐตามกฎหมายโดยให้กรมบังคับคดีมีอำนาจบังคับเอาทรัพย์สินของเอกชนเพื่อชำระหนี้ตามคำพิพากษาได้ อันเป็นการคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้และลูกหนี้ตามคำพิพากษาดูแลกันทั้งสองฝ่าย เพื่อให้การขายทอดตลาดทรัพย์สินตามคำสั่งของศาลอันเนื่องมาจากการบังคับคดีบังเกิดเป็นผลได้จริงและเป็นที่ยุติได้โดยรวดเร็ว กฎหมายจึงบัญญัติให้ผลของการขายทอดตลาดทรัพย์สินตามคำสั่งของศาลเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๓๐ กล่าวคือ สิทธิของผู้ซื้อทรัพย์สินโดยสุจริตในการขายทอดตลาดตามคำสั่งของศาลมิได้เสียไปถึงแม้ภายหลังจะพิสูจน์ได้ว่าทรัพย์สินนั้นมีไซ้ของจำเลยหรือลูกหนี้ตามคำพิพากษา ถือเป็นข้อยกเว้นของหลักทั่วไปที่ว่าผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน และเมื่อเจ้าพนักงานบังคับคดีโอนอสังหาริมทรัพย์ที่ขายให้แก่ผู้ซื้อแล้ว กรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์นั้นย่อมตกเป็นของผู้ซื้อ ผู้ซื้อย่อมมีสิทธิครอบครองและใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินที่ตนซื้อนั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๓๖ รัฐโดยกรมบังคับคดีในฐานะผู้ขายต้องรับผิดชอบต่อทรัพย์สินที่ขายทอดตลาดให้แก่ผู้ซื้อให้สามารถใช้ประโยชน์ทรัพย์สินนั้นได้โดยปกติตามวัตถุประสงค์ของการซื้อขายทั่วไป มิฉะนั้นอาจเกิดปัญหาอันจะ

นำไปสู่การใช้กำลังบังคับเอาแก่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือบริวารที่ยังอาศัยอยู่ในอสังหาริมทรัพย์ นั้นได้ การฟ้องขับไล่บุคคลดังกล่าวโดยต้องฟ้องเป็นคดีใหม่จึงเป็นการซ้ำซ้อนและสร้างภาระให้แก่ ผู้ซื้อเกินสมควรแก่เหตุ ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการบังคับคดีโดยรัฐที่มุ่งรักษาความสงบเรียบร้อย ของสังคมและความเป็นธรรมของคู่ความและผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย

กรณีจึงเห็นได้ว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓๔ เป็นมาตรการ หรือกลไกที่จำเป็นเพื่อให้วัตถุประสงค์ของกฎหมายในเรื่องดังกล่าวสัมฤทธิ์ผล โดยไม่เป็นการกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิหรือเสรีภาพของลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือบริวาร ถือเป็น กรณีที่พอสมควรแก่เหตุที่จะทำให้ผู้ซื้อได้รับประโยชน์จากอสังหาริมทรัพย์ที่ซื้อจากการขายทอดตลาด โดยคำสั่งของศาลนั้น ไม่ขัดต่อหลักดุลยภาพระหว่างความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่ลูกหนี้ตามคำพิพากษา หรือบริวารกับประโยชน์ของเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา การบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล ในกรณีดังกล่าวจะดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ซื้อทรัพย์สิน ในการบังคับคดีของรัฐอันจะเป็นผลดีต่อกระบวนการยุติธรรมโดยรวม ส่วนบุคคลซึ่งเป็นลูกหนี้ ตามคำพิพากษาหรือบริวารคงมีภาระแต่เพียงออกไปจากอสังหาริมทรัพย์ตามกฎหมาย มิใช่เป็นการ จำกัดเสรีภาพในเคหสถานดังกรณีจำเลยกล่าวอ้าง และได้ขัดต่อหลักความได้สัดส่วน ไม่ขัดต่อ หลักนิติธรรม ไม่ได้กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และไม่กระทบต่อสิทธิในทรัพย์สิน จึงไม่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง

อาศัยเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงมีความเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ฝ่ามาตรา ๓๓๔ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง

(นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ